

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΙΙΙ
– ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ –
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ/-ΩΝ	
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
ΘΕΟΔΩΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	ΠΕ 18.28 ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ & ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

1.1 ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Χαρακτική – μια μορφή τέχνης»/ΤΟΜΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

1.2 ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ

Χαρακτική, λιθογραφία, ξυλογραφία, χαλκογραφία, περιηγητές, έλληνες χαρακτες

1.3 ΣΚΟΠΟΣ/ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Σκοπός αυτής της ερευνητικής εργασίας είναι η προσέγγιση των μαθητών, μέσα από την έρευνα, σε μία τεχνική καλλιτεχνικής έκφρασης την «χαρακτική» και τους τρόπους παραγωγής των καλλιτεχνημάτων, η οποία για αιώνες χρησιμοποιήθηκε στην εικονογράφηση των βιβλίων και στη δημιουργία σχεδιαστικών έργων τέχνης.

Η έρευνα αυτή έχει ως στόχους να κατανοήσουν οι μαθητές τις διάφορες τεχνικές της χαρακτικής και να γνωρίσουν το έργο σημαντικών Ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών/χαρακτών.

Κριτήρια επιλογής του θέματος αποτέλεσαν:

- α) το ενδιαφέρον των μαθητών για τις διαφορετικές τεχνικές που έχουν εφαρμοσθεί στην δημιουργία των έργων τέχνης,
- β) οι μαθητές που συμμετέχουν στην εργασία έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν τις καλλιτεχνικές τους δεξιότητες με διαφορετικές τεχνικές αναπαραγωγής της εικόνας,
- γ) η ενασχόληση των μαθητών με τη συγκεκριμένη εργασία, τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν σημαντικούς έλληνες χαρακτες του 20ου αιώνα.
- δ) για τις ανάγκες της συγκεκριμένης εργασίας οι μαθητές θα εξοικειωθούν με τη χρήση του διαδικτύου ως μέσο συλλογής πληροφοριών καθώς και με τη χρήση του υπολογιστή για την παρουσίαση του θεωρητικού μέρους της εργασίας.

1.4 ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μέσα από την ερευνητική δραστηριότητα οι μαθητές θα έρθουν σε επαφή με μια τεχνική αναπαραγωγής της εικόνας (χαρακτική), θα επεξεργαστούν κείμενο, θα αναζητήσουν και θα χρησιμοποιήσουν το κατάλληλο ύφος και λεξιλόγιο για την συγγραφή της εργασίας με την παράθεση εικόνων και σχημάτων.

Με την ολοκλήρωση της ερευνητικής δραστηριότητας αναμένεται οι μαθητές να εκφραστούν καλλιτεχνικά δημιουργώντας χαρακτηριστικά έργα αντίγραφα σημαντικών ξένων και ελλήνων χαρακτών. Η αξιοποίηση των υλικών χαρακτηριστικής θα προσδώσει στο έργο τους την τελική του μορφή.

Ως προς τα οφέλη αναμένεται οι μαθητές:

- να εμπλακούν ενεργά σε μια δημιουργική δραστηριότητα,
- να προσεγγίσουν μια μορφή τέχνης υπό άλλη σκοπιά,
- να ασκηθούν στη συνεργατική μάθηση,
- να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν τον γραπτό λόγο και να ανακαλύψουν προσωπικές κλήσεις - ταλέντα,
- να εξοικειωθούν με τα εργαλεία και τις τεχνικές της χαρακτικής.

1.5 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Τα ερευνητικά ερωτήματα που θα μελετηθούν κατά τη διαδικασία είναι τα εξής:

- ❖ Τι είναι η χαρακτική και πότε εμφανίζεται;
- ❖ Ποιές είναι οι τεχνικές της χαρακτικής;
- ❖ Ποιοι ξένοι περιηγητές δημιούργησαν ταξιδιωτικά λευκώματα με τα χαρακτηριστικά αρχαίων ελληνικών μνημείων και της Ελλάδας κατά το 18ο και 19ο αιώνα;
- ❖ Ποιοι είναι οι σημαντικοί Έλληνες χαρακτές του 20ου αιώνα και πως επηρεάζουν την καλλιτεχνική εξέλιξη της χώρας;
- ❖ Ποιοι είναι οι πιο σημαντικοί ξένοι χαρακτές του 20ου αιώνα και ποια η επίδρασή τους στην παγκόσμια καλλιτεχνική πορεία;
- ❖ Ποιες οι σημερινές χρήσεις της συγκεκριμένης τεχνικής.

1.6 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

ΥΛΙΚΑ

- Βιβλία, άρθρα, φωτογραφίες
- Δικτυακοί τόποι, λογισμικό επεξεργασίας κειμένου, επεξεργασίας εικόνας, internet browser, power point, σαρωτής, μηχανήμα προβολής
- Επισκέψεις σε μουσεία και εργαστήρια χαρακτικής (π.χ. έκθεση χαρακτηριστικών Μουσείου Ηρακλειδών, επίσκεψη σε εργαστήριο χαρακτικής).
- Υλικά χαρακτικής: κοπίδια χαρακτικής, λινόλεουμ, καρμπόν, μελάνια χαρακτικής, χαρτιά τυπώματος.

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

- Εργαστήριο Εφαρμοσμένων Τεχνών (Συντήρησης Έργων Τέχνης, Γραφιστικής, Διακόσμησης)
- Εργαστήριο πληροφορικής
- Βιβλιοθήκη

Ο σχεδιασμός και η επεξεργασία της διδασκαλίας του μαθήματος και η εξέλιξη του προγράμματος θα γίνει βάση τεσσάρων σταδίων:

- Προετοιμασία στην τάξη
- Ψάχνοντας στην Σχολική βιβλιοθήκη- Διαδίκτυο
- Εργασία στο σχολείο - στο σπίτι
- Ολοκλήρωση – παρουσίαση

1.7 ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η εργασία έχει σχεδιασθεί για να υλοποιηθεί στη διάρκεια ενός σχολικού έτους. Άρα οι επιμέρους εργασίες μπορούν να κατανεμηθούν στο Α' τετράμηνο ο σχεδιασμός και η συγγραφή της εργασίας και στο Β' τετράμηνο η επιλογή και η παραγωγή του τεχνήματος.

2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

2.1 Μεθοδολογία υλοποίησης

Η εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη, στο πρώτο μέρος θα απαντήσουμε στα παραπάνω ερωτήματα, ενώ στο δεύτερο μέρος θα γίνει η περιγραφή του τρόπου δημιουργίας ενός χαρακτηριστικού έργου και το αποτέλεσμα θα είναι η αναπαραγωγή ενός χαρακτηριστικού που θα επιλέξουν οι μαθητές με κοινωνικό και καλλιτεχνικό περιεχόμενο. Τέλος θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα των παρατηρήσεων και τα συμπεράσματα που προκύπτουν στο πλαίσιο της ειδικής θεματικής δραστηριότητας.

2.2 Πορεία υλοποίησης

ΣΤΑΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

1. Πρόταση – παρουσίαση του θέματος στους μαθητές
2. Συγκεκριμένος στόχος (σύνθεση γραπτής εργασίας & δημιουργία τεχνήματος)
3. Χρονοδιάγραμμα εργασιών
4. Ενημέρωση των μαθητών για το νέο μάθημα «Ειδική Θεματική Δραστηριότητα» (Ε.Θ.Δ)
5. Αναζήτηση γνώσεων – προσωπικών εμπειριών των μαθητών σε ό,τι αφορά στο θέμα
6. Κατανομή έργου σε ομάδες – Ανάθεση επιμέρους εργασιών
7. Αναζήτηση πληροφοριών, επεξεργασία και αξιολόγηση των στοιχείων
8. Εργασία εντός των ομάδων
9. Συντονισμός – συνεργασία των ομάδων
10. Σύνθεση της τελικής εργασίας
11. Παράδοση της εργασίας από τις ομάδες των μαθητών. Διόρθωση και επιμέλεια του κειμένου από τους επιβλέποντες εκπαιδευτικούς
12. Αξιολόγηση
13. Κατασκευή του τεχνήματος
14. Κοινοποίηση αποτελεσμάτων

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

α. Αξιολόγηση της ομαδικής εργασίας:

Η έμφαση στρέφεται γύρω από τέσσερις τομείς, οι οποίοι καλύπτουν:

- τη διαδικασία της έρευνας: Αξιολογούνται ο προγραμματισμός, τα ερευνητικά ερωτήματα, οι πηγές των δεδομένων, οι μέθοδοι διεξαγωγής της έρευνας, οι συσχετίσεις μεταβλητών, τα συμπεράσματα, η τήρηση χρονοδιαγραμμάτων και κανόνων και η αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Κριτήρια αξιολόγησης: η πρωτοτυπία, η επιστημονικότητα και οι δυνατότητες αιτιολόγησης των επιλογών στους παραπάνω τομείς, η ικανότητα στην ερμηνεία και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων, καθώς και η στοχαστικοκριτική θεώρηση των διαδικασιών, των ρόλων, των μέσων και των αποτελεσμάτων της ερευνητικής εργασίας.

- το περιεχόμενο της Ερευνητικής Έκθεσης: Αξιολογούνται οι γνώσεις (factual knowledge), οι έννοιες, οι γενικεύσεις και τα εννοιολογικά σχήματα (conceptual

knowledge), οι ικανότητες (procedural knowledge) και οι προεκτάσεις σε καταστάσεις της πραγματικότητα, που παρατίθενται στην Ερευνητική Έκθεση.

Κριτήρια αξιολόγησης: η ορθότητα και η πληρότητα των γνώσεων και οι ομαδικές ικανότητες αξιοποίησης της γνώσης για την κατανόηση και ερμηνεία του κόσμου, η ικανότητα επίλυσης αυθεντικών προβλημάτων και λήψης αποφάσεων-η σταχαστικο-κριτική ανάλυση και αποτίμηση και της δικής τους εμπειρίας,

- τη γλώσσα και τη δομή της Ερευνητικής Έκθεσης: Αξιολογείται η δομή και η γλώσσα της Ερευνητικής Έκθεσης(research report). Ως προς τη δομή, η Ερευνητική Έκθεση αναμένεται να περιλαμβάνει (α) εισαγωγή στο θέμα, το σκοπό και στη σπουδαιότητα του θέματος, με σχετική βιβλιογραφική επισκόπηση, (β) παρουσίαση των υπο-θεμάτων και των κεντρικών ερωτημάτων με τοποθέτηση σε φυσικο-κοινωνικό πλαίσιο, (γ) περιγραφή και αιτιολόγηση των πηγών, των μέσων και των διαδικασιών συλλογής των δεδομένων, (δ) εξήγηση και αιτιολόγηση των διαδικασιών επεξεργασίας των δεδομένων, (ε) σαφή διατύπωση και κριτική των συμπερασμάτων και (στ) αναστοχαστική κριτική του όλου εγχειρήματος, των εμπειριών και των ζητημάτων που ανέκυψαν.

Ως προ τη χρήση των πολυτροπικών σημειωτικών συστημάτων, αναμένεται η συνδυαστική χρήση κείμενων, σχημάτων, εικόνων, κίνησης, ήχου κλπ ως μέσων επικοινωνίας και έκφρασης, αλλά και ως εργαλείων σκέψης, μάθησης και γνώσης

Κριτήρια αξιολόγησης: μπορεί να είναι η ορθή δόμηση των κειμένων, η νοηματική συνεκτικότητα του λόγου, οι κατάλληλες λεξικο-γραμματικές επιλογές, η ευρηματικότητα στη συνδυαστική αξιοποίηση λόγου, εικόνας, κίνησης και ήχου (=πολυτροπικότητα) και η εσωτερική συνοχή, η βιβλιογραφική τεκμηρίωση και το τυπο-εκδοτικό αποτέλεσμα της Ερευνητικής Έκθεσης (βλ. Ματσαγγούρας 2007).

- ο τρόπος «παρουσίαση» της Ερευνητικής Εργασίας: Αξιολογείται (α) η σαφής ενημέρωση του κοινού για τους στόχους και τις ερευνητικές διαδικασίες, τα δεδομένα και τα συμπεράσματα της έρευνας, τις θέσεις της ομάδας στα ερευνητικά ερωτήματα και την κριτική στάση της στα διαλαμβανόμενα ζητήματα, (β) η χρήση γλώσσας και των συμπληρωματικών/ πολυτροπικών μέσων και ΤΠΕ για τη στήριξη του λόγου και στις κατάλληλες στιγμές, (γ) η
- χρήση χιούμορ, δημιουργικότητας και παραστατικότητας στη σωστή αναλογία και την κατάλληλη στιγμή και (δ) η ετοιμότητα και πληρότητα απαντήσεων στις ερωτήσεις και τα σχόλια του κοινού.

Κριτήρια αξιολόγησης: πρέπει να είναι η προσέλκυση του ενδιαφέροντος, η κατανόηση και ο προβληματισμός του κοινού, ο τρόπος και τα γλωσσικά και πολυτροπικά μέσα που επέλεξε η ομάδα για να παρουσιάσει την εργασία της και να εξηγήσει τα ερευνητικά ερωτήματά και τη σπουδαιότητά τους, τη μεθοδολογία και τη διεξαγωγή έρευνας, τα συμπεράσματά, τις κρίσεις και τις προτάσεις της ομάδας.

β. Αξιολόγηση του μαθητή και της ατομικής συνεισφοράς/ συμμετοχής:

Με σημείο εκκίνησης το βαθμό της ομαδικής εργασίας γίνεται και η βαθμολόγηση και των μελών τις ομάδας, με βάση το προσωπικό ημερολόγιο, την επιμέρους έρευνα και την επεξεργασία δεδομένων που θα περιλαμβάνονται στον ατομικό φάκελο και την προσωπική άποψη των υπεύθυνων εκπαιδευτικών για τη συμβολή κάθε μέλους.

4. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / ΠΗΓΕΣ

1. Αρφαράς Μ., (2009) *Χαρακτική και έντυπη τέχνη*, Αθήνα: Μεταίχμιο,
2. Βαρλάμος Γ., (2010) *Χαρακτική*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή
3. Βαρλάμος Γ., (1995) «Τεχνικές στη χάραξη. Ξυλογραφία, χαλκογραφία, λιθογραφία και βιομηχανικές εφαρμογές της μεταξοτυπίας», *Η Καθημερινή (Επτά Ημέρες)* Κυριακή 12 Μαρτίου
4. Γρηγοράκης Ν. (2004) *Δύο αιώνες νεοελληνικής χαρακτικής*, Αθήνα: Γκοβόστη
5. Γρηγοράκης Ν., (1995) «Πρώτοι χαρακτές. Από τους προδρόμους του 19ου στους θεμελιωτές του 20ού αιώνα», *Επτά Ημέρες της Καθημερινής*, Κυριακή 12 Μαρτίου
6. Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος (εκδ.), *Το Γνήσιο Χαρακτικό Έργο*, κείμενα – καλλιτεχνική επιμέλεια Λ. Βιδάλη, Αθήνα 1988
7. Οράτη Ε, Ραπίδης Α, Τσούργιαννη Δ. *συλλογικό έργο (2003). Έλληνες χαρακτές στον εικοστό αιώνα*, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης
8. Παυλόπουλος Δ. (2012) *Χαρακτική, γραφικές τέχνες*, Εκδόσεις: Color Network
9. Tricot X, Χαλικιά Μ. (2009) *James Ensor: Το χαρακτικό έργο*, Αθήνα: Μουσείο Μπενάκη

Ψηφιακό αρχείο

<http://users.sch.gr/izogakis/?p=6239>

<https://www.youtube.com/watch?v=EGUBOYaq4wk>

ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Γραμματοσειρά: Calibri, Μέγεθος 11, Όχι Bold.

Διάστιχο: Μονό

Στοιχισή: Πλήρης

Διάστημα: Πριν και Μετά 0.